

ONTWERP VAN DECREET TOT OPRICHTING EN REGELING VAN HET VLAAMS MELDPUNT VOOR GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

Samenvatting

Dit ontwerp van decreet richt een Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag op. Dit meldpunt betreft een samenwerking tussen het Agentschap Justitie en Handhaving en het Vlaams Mensenrechteninstituut. De doelstelling van het meldpunt is de aanpak van grensoverschrijdend gedrag in de Vlaamse sectoren door op een laagdrempelige wijze meldingen omtrent grensoverschrijdend gedrag mogelijk te maken. Het meldpunt is bevoegd voor meldingen over grensoverschrijdend gedrag in alle aangelegenheden die onder de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest vallen

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

Dit ontwerp van decreet vloeit voort uit de Beleidsnota's 2019-2024 van Justitie en Handhaving en Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering waar enerzijds slachtoffers centraal worden gesteld in het Vlaams beleid en anderzijds het engagement is genomen om alle vormen van gendergerelateerd geweld en grensoverschrijdend gedrag te bestrijden.

Daarenboven past het binnen het engagement van de Vlaamse Regering om duurzaam werk te maken van beleidsacties die zowel de fysieke, psychische als seksuele integriteit beschermen.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

Grensoverschrijdend gedrag is elke aantasting van de integriteit van een persoon, wegens ongewenst seksueel gedrag, geweld, pesterijen of discriminerende intimidatie.

Sinds 2017 hebben bewegingen zoals #MeToo seksueel grensoverschrijdend gedrag wereldwijd zichtbaar gemaakt, ook in Vlaanderen. In 2019 kreeg de Genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst een specifieke opdracht voor drie jaar om meldingen rond grensoverschrijdend gedrag in de cultuur en mediasector aan

te pakken via een herstelgerichte dienstverlening. Het aantal meldingen bleef spectaculair stijgen, van 20 in 2019 tot 155 in 2022.¹

De aanpak van de genderkamer zowel in het ontvangen van meldingen als in het voorzien van een passend gevolg bleek een goed antwoord te bieden op noden van melders. Deze noden zijn er nog steeds, ook voor melders bij andere sectoren. Nog steeds blijven quasi wekelijks gevallen van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag in een aantal Vlaamse sectoren, zoals media, sport, hoger onderwijs, zorg en de cultuur aan het licht komen.

Verschillende initiatieven werden de voorbije jaren meer en meer uitgebouwd zoals de hulplijn 1712, de erkennings- en bemiddelingscommissie voor slachtoffers van historisch misbruik, maar ook interne meldpunten, vertrouwenspersonen en aanspreekpunten integriteit. Echter, in sommige sectoren bestaan dergelijke interne meldpunten niet, zijn ze onvoldoende gekend, gaan ze niet rechtstreeks met slachtoffers aan de slag, worden ze als te weinig krachtadig en doortastend beschouwd ten aanzien van de meldingen van slachtoffers of wordt de onafhankelijkheid in vraag gesteld. Ondanks het belang en de meerwaarde van deze sectorale initiatieven is de nood aan een duurzame verankering via een sterk extern meldpunt dat de verschillende beleidsdomeinen overschrijdt, net om al die verschillende redenen gebleken. Het is hierbij dus zeker niet de bedoeling om de werking van reguliere hulpverlening of interne meldpunten binnen de sectoren te ondergraven, maar wel om net maximaal complementair te werken.

Om die redenen wordt het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag opgericht. Het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag betreft een samenwerking tussen het Agentschap Justitie en Handhaving en het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI).

In dit decreet wordt ook de juridische basis voorzien voor deze deelwerking van het meldpunt binnen het Agentschap Justitie en Handhaving, het 'meldpunt AJH'. Dit meldpunt is geen op zich staand meldpunt, maar bestaat enkel als onderdeel van het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag.

Het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag heeft een tweeledige opdracht:

- De eerste en tevens ook de kernopdracht van het meldpunt bestaat erin om meldingen van grensoverschrijdend gedrag te ontvangen en er een passend gevolg aan te verbinden.
- De tweede opdracht van het meldpunt betreft het monitoren en in kaart brengen van de meldingen van grensoverschrijdend gedrag binnen de Vlaamse sectoren bij het meldpunt. Op basis hiervan kunnen aanbevelingen worden geformuleerd aan de organisaties waar het grensoverschrijdend gedrag plaatsvond. Anderzijds kunnen ook aanbevelingen naar de hele sector worden gericht, naar het beleid of zelfs over verschillende sectoren

¹ Jaarverslag van de Vlaamse Ombudsdienst, *Parl. St.* VI.Parl. Genderkamer 2022, 2022-23, nr. 41-A, p. 6

heen. Op die manier kan grensoverschrijdend gedrag ook structureel worden aangepakt.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

In het ontwerp van decreet wordt het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag opgericht. De doelstellingen, opdrachten en werkingsmodaliteiten van het meldpunt worden hierin bepaald. Verder voorziet het ontwerp van decreet een regeling inzake de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de werking van het meldpunt.

Impactanalyse – JoKER

Impact op kinderen en jongeren

Het ontwerp van decreet heeft als algemene doelstelling om een centraal aanvullend meldpunt uit te bouwen waar grensoverschrijdend gedrag kan gemeld worden en waarna hier een passend gevolg aan zal gegeven worden. Het meldpunt richt zich niet specifiek of alleen tot kinderen en jongeren, maar ook zij kunnen terecht voor meldingen over grensoverschrijdend gedrag in de sectoren waarvoor Vlaanderen bevoegd is, zoals onderwijs, jeugd en sport. Met dit ontwerp van decreet wordt aan kinderen en jongeren derhalve extra bijstand en ondersteuning geboden met betrekking tot grensoverschrijdend gedrag.

De toepassing van het ontwerp van decreet en de oprichting van het meldpunt hebben een positieve impact op de kinderrechten.

Dit ontwerp van decreet vertrekt vanuit verschillende kinderrechten en basisbeginselen, vermeld in het kinderrechtenverdrag: het belang van het kind, het recht op leven, overleven en ontwikkeling van het kind, het recht om beschermd te worden tegen seksueel misbruik, mishandeling en verwaarlozing en tegen inbreuk op de integriteit. Grensoverschrijdend gedrag kan immers op korte én lange termijn zware gevolgen hebben voor kinderen en jongeren, Chronische stress verandert de waarneming, het lichaam en de vorming van netwerken in de hersenen van een jong kind structureel. Het baanbrekende onderzoek van Vincent Felitti, de zogeheten ACE-studie -ACE staat voor Adverse Childhood Experiences - toont overduidelijk het verband tussen traumatische jeugdervaringen en de grotere kans op risicogedrag en chronische ziekten op latere leeftijd.

De gevolgen voor minderjarige slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag zijn bovendien ernstiger dan bij meerderjarigen omdat het vertrouwen in anderen en in zichzelf ondermijnd wordt. Beschadiging van de vertrouwensband heeft voor het kind enorme negatieve gevolgen op psychisch vlak en kan leiden tot emotionele problemen en gedragsproblemen.

Dit ontwerp van decreet en de oprichting van het meldpunt vertrekt dus vanuit het belang van het kind en streeft een versterking van de hogervermelde kinderrechten na.

Ouders, kinderen en jongeren zouden niet dezelfde bijstand en ondersteuning in de vorm van een individueel aanbod naar de individuele melder toe kunnen genieten. Het kind, de jongere of ouder kan zich tot het meldpunt wenden en hierdoor kan het kind, de jongere of de ouder gericht en warm worden doorverwezen.

Zonder dit ontwerp van decreet zou er geen meldpunt over heel Vlaanderen worden opgericht en zou de aanpak van grensoverschrijdend gedrag beperkter zijn. Er zou geen aanpak zijn die verschillende beleidsdomeinen overschrijdt. Deze nuloptie zou dus overduidelijk een negatievere impact hebben op kinderen en jongeren. Het uitbouwen van het meldpunt is een en-en-verhaal. De reeds bestaande initiatieven zoals bijvoorbeeld de werking van het Jac, de chatbox Nupraatikerover.be, het Kinderrechtencommissariaat, Child Focus, hulplijn 1712 en de Vertrouwenscentra Kindermishandeling alsook de reguliere hulpverlening en interne meldpunten blijven bestaan. Echter, in sommige sectoren bestaan dergelijke interne meldpunten niet, zijn ze onvoldoende gekend, gaan ze niet rechtstreeks met slachtoffers aan de slag, worden ze als te weinig krachtadig en doortastend beschouwd of wordt de onafhankelijkheid in vraag gesteld.

Specifiek naar kinderen en jongeren toe verwachten we dat de maatregelen genomen in het voorontwerp van decreet een betere omkadering bieden aan melders, laagdrempeligheid voor melders zal doen toenemen en de ondersteuning geboden aan kinderen en jongeren gevoelig zal verbeteren.

Het ontwerp van decreet voorziet in een rapportage vanuit het meldpunt naar de Vlaamse Regering. Bovendien voorziet het ontwerp van decreet dat het meldpunt beleidsadviezen zal verstrekken aan de Vlaamse Regering. Het meldpunt en haar werking is dus een evolutief gegeven, waarbij de noden van de kinderen en jongeren steeds mee in rekening worden genomen. Hiertoe zal structureel overleg worden gepleegd met onder andere het Kinderrechtencommissariaat.

Impact op de grondrechten en op het gelijkheidsbeginsel

Recht op het privéleven

De mogelijkheid tot het verwerken van persoonsgegevens kan beschouwd worden als een maatregel die een impact heeft op het recht op privéleven. Deze maatregel streeft echter een legitiem doel na, met name de bescherming van de fysieke en psychische integriteit van de betrokken personen, en meer bepaald de ondersteuning en begeleiding met betrekking tot grensoverschrijdend gedrag.

Zoals reeds aangehaald in de algemene toelichting, zal door de oprichting van het meldpunt een onafhankelijke en beleidsdomeinoverschrijdende aanpak van meldingen van grensoverschrijdend gedrag mogelijk worden.

De nadelen staan duidelijk in verhouding tot het nagestreefde doel. Aangezien het ontwerp van decreet een mogelijke impact heeft op het recht op privéleven, en meer bepaald op de privacy van de betrokken personen, zal het ontwerp van decreet aan de Vlaamse Toezichtcommissie voor verwerking van persoonsgegevens en de Gegevensbeschermingsautoriteit ter advies worden voorgelegd.

Gelijkheidsbeginsel

De aanduiding van het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend gedrag betekent een versterking van het antidiscriminatiebeleid. Ongewenst seksueel gedrag (seksuele intimidatie) en discriminerende intimidatie zijn, naast vormen van grensoverschrijdend gedrag, ook vormen van discriminatie. Via de samenwerking tussen het Vlaams Mensenrechteninstituut en het Agentschap Justitie en Handhaving zullen slachtoffers van discriminatie bijkomende ondersteuning kunnen krijgen. Het VMRI biedt reeds eerstelijnsbijstand, bemiddeling en een eventueel sluitstuk via een oordeel van de geschillenkamer. Dankzij de samenwerking binnen het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag zullen zij ook beroep kunnen doen op herstelgesprekken, een kortdurend psychologisch ondersteunend traject en een juridisch consult. Er wordt gewerkt op maat van het slachtoffer. Er is in het ontwerp van decreet geen sprake van een verschillende behandeling van vergelijkbare situaties, of van een gelijke behandeling van wezenlijk verschillende situaties. Er is bijgevolg geen schending van het gelijkheidsbeginsel.

Budgettaire impact

De middelen voor het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag zijn reeds voorzien voor het begrotingsjaar 2023. De middelen hiervoor worden voorzien op het loonkrediet van het Agentschap Justitie en Handhaving (*begrotingsartikel SLO-1SAE2ZZ-LO*).

Het budget van het Vlaams Mensenrechteninstituut zal verhoogd worden vanaf 2024 via herverdeling van het artikel SJ0-1SFC2DA-WT in een herverdelingsbesluit.

Bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel

Er is geen bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen. Dit ontwerp van decreet is van toepassing op organisaties en sectoren die vallen onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest, met name op organisaties die uitsluitend in het Nederlands worden geleid en beheerd (unicommunautaire instellingen).

De bevoegdheidssfeer van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest reikt tot in het grondgebied van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Wat betreft de bevoegdheden van het Vlaams Gewest reikt de dienstverlening van sommige Vlaamse 'gewestelijke' diensten (bv. De Lijn, VDAB) tot het grondgebied van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. De Vlaamse Gemeenschap kan zich in op het grondgebied van Brussel-Hoofdstad ook wenden tot eentalig Nederlandstalige instellingen (niet tot personen).²

² Overeenkomstig art. 127, §2 van de Grondwet gelden de decreten van de Vlaamse Gemeenschap ook "ten aanzien van de instellingen gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad die, wegens hun activiteiten of hun organisatie moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de ene of de andere gemeenschap".

Implementatie

Het ontwerp van decreet voorziet in een normale inwerkingtreding. Het decreet zal op de tiende dag na publicatie in het Belgisch Staatsblad in werking treden.

C. Totstandkomingsprocedure

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Alle artikelen hebben zowel betrekking op gemeenschapsaangelegenheden als op gewestaangelegenheden aangezien alle artikelen van toepassing zijn op organisaties en sectoren die onder de bevoegdheid vallen van de Vlaamse Gemeenschap dan wel het Vlaamse Gewest.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 2

Dit artikel somt een aantal definities op. Aan de hand van deze definities wordt – deels – het toepassingsgebied van het meldpunt omschreven.

In punt 7° wordt grensoverschrijdend gedrag gedefinieerd. De hier gehanteerde definitie van grensoverschrijdend gedrag sluit aan bij de definitie gehanteerd in de federale wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk (BS 18.9.1996) en bij de definitie die zal gehanteerd worden in het toekomstig decreet over grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs.

In punt 9° wordt het meldpunt AJH (Agentschap Justitie en Handhaving) beschreven. Het gaat om een werking ingebed binnen de afdeling Gendergerelateerd Geweld van het Agentschap Justitie en Handhaving. Het is belangrijk om te benadrukken dat dit geen op zich staande toegangspoort is. Er is één toegangspoort of frontoffice tot het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag. In de backoffice werken het meldpunt AJH en het VMRI samen om de meldingen te behandelen.

In punt 11° wordt pesterijen gedefinieerd. Ook machtsmisbruik en toxisch leiderschap kunnen onder deze definitie vallen. Ook in discriminerende intimidatie, gedefinieerd in punt 5°, en ongewenst seksueel gedrag, gedefinieerd in punt 10°, kunnen elementen van toxisch leiderschap en machtsmisbruik aanwezig zijn.

Juridisch wordt dit zo benoemd om te kunnen verduidelijken dat het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag een samenwerking tussen het AJH en het VMRI is, maar het meldpunt AJH bestaat enkel als onderdeel van het Vlaams

Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag. In de praktijk bestaan er dus geen twee afzonderlijke meldpunten noch toegangspoorten voor het Vlaams Meldpunt.

Artikel 3

Artikel 3 bepaalt dat een onafhankelijk Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag wordt opgericht als zijnde een structurele samenwerking tussen het VMRI en het meldpunt AJH.

Het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag is geen op zich staand meldpunt, maar ontstaat vanuit een samenwerking tussen het meldpunt AJH en het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI). Deze samenwerking is noodzakelijk omdat beide instanties, weliswaar vanuit een andere invalshoek, bevoegd zijn voor meldingen van grensoverschrijdend gedrag. Voor het VMRI gaat het dan meer concreet over de bevoegdheid voor meldingen over feiten van discriminerende en seksuele intimidatie die zich minder dan 5 jaar geleden hebben voorgedaan. Hoewel het meldpunt AJH en het VMRI een ander dienstverleningsaanbod hebben, bestaat er qua toepassingsgebied wel een overlap. Om te vermijden dat slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag van het kastje naar de muur worden gestuurd, beslisten het Agentschap Justitie en Handhaving en het VMRI om de krachten te bundelen en een gezamenlijk Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag op te richten, met één toegangspoort voor de burger.

Bepaalde meldingen zullen dus ook zowel door het meldpunt AJH als het VMRI kunnen worden behandeld. Maar voor de burger bestaat er slechts één toegangspoort tot het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag en zal die de werking ook als één traject ervaren. De burger zal dus enkel het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag kennen, en niet het achterliggende meldpunt AJH, dat juridisch wel noodzakelijk is, bv. met het oog op de verwerking van persoonsgegevens. Een samenwerkingsprotocol tussen AJH en het VMRI zal de nadere afspraken bepalen.

Meldingen kunnen dus onder de bevoegdheid van zowel het VMRI als het meldpunt AJH vallen. In onderling overleg met de melder wordt beoordeeld of het wenselijk is of een melding al dan niet gezamenlijk wordt behandeld. Dit kan er bijvoorbeeld toe leiden dat er een bemiddelingstraject bij het VMRI loopt en gelijktijdig een traject met het oog op erkenning bij het meldpunt AJH wordt gevolgd.

Als een dossier gezamenlijk behandeld wordt, geven beide organisaties inzage in mekaars dossier en stemmen met het oog op een efficiënte aanpak op regelmatige basis af.

Als een melding enkel onder de bevoegdheid van een van beiden valt, wordt de melding intern doorgestuurd. Dit alles ten voordele van de melder, die in praktijk slechts één traject hoeft te doorlopen en niet opnieuw een melding moet doen.

De onafhankelijkheid van het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag wordt gegarandeerd door het feit dat zowel het VMRI als het meldpunt AJH beiden decretaal als onafhankelijk worden benoemd.

De doelstelling van het meldpunt is om, binnen de opdrachten van het meldpunt, de aanpak van grensoverschrijdend gedrag in Vlaanderen te verbeteren. Het is echter niet de bedoeling om de reeds bestaande interne meldpunten te vervangen. Het meldpunt betreft een aanvullend aanbod voor organisaties en sectoren waar bijvoorbeeld dergelijk meldpunt niet bestaat of waar slachtoffers geen vertrouwen hebben in het interne meldpunt. Het meldpunt zet in op samenwerking en maximale complementariteit met al het reeds bestaande aanbod in het Vlaamse landschap rond grensoverschrijdend gedrag. Om die samenwerking verder vorm te geven kunnen samenwerkingsprotocollen worden afgesloten. In die protocollen kunnen bijvoorbeeld afspraken worden gemaakt rond doorverwijzing, centrale registratie van meldingen, het afstemmen van de procedures en informatie-uitwisseling.

Artikel 4

Artikel 4 handelt over de gezamenlijke rapportering door het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag aan de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement, dit om een gericht beleid inzake grensoverschrijdend gedrag te kunnen voeren en de aanpak van grensoverschrijdend gedrag structureel te verbeteren.

De informatie in de rapporten betreffen geanonimiseerde gegevens en hebben onder meer betrekking op het profiel van de melder, dit om onder andere in kaart te brengen welke doelgroep wordt bereikt en welke niet, zodat indien nodig de aanpak van het meldpunt kan worden bijgestuurd.

De rapporten zijn openbare documenten en kunnen derhalve aan, bijvoorbeeld, lokale besturen worden bezorgd.

Artikel 5

Vanaf artikel 5 wordt de juridische basis gelegd voor het onderdeel van het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag dat binnen het Agentschap Justitie en Handhaving wordt ingebed. Het meldpunt AJH is een onderdeel van het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag binnen AJH en bestaat dus niet als afzonderlijk meldpunt noch aanspreekpunt, maar zal louter en alleen als onderdeel van het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag handelen. Op die manier wordt gegarandeerd dat er één toegangspoort is en zullen melders niet telkens opnieuw moeten worden doorverwezen.

De onafhankelijkheid van het meldpunt en het beroepsgeheim van de dossierbehandelaars leiden er toe dat de dossierbehandelaars met betrekking tot individuele dossiers geen instructies krijgen, noch van de minister die functioneel bevoegd is voor het meldpunt AJH, noch van de Vlaamse Regering, van het Vlaams Parlement of van een andere bestuurlijke of particuliere entiteit en dit noch op directe noch op indirecte wijze.

Het meldpunt AJH is toegankelijk voor personen met een melding over grensoverschrijdend gedrag in alle aangelegenheden die onder de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest vallen en daarvan melding doen bij het Vlaams Meldpunt Grensoverschrijdend gedrag. Het meldpunt richt zich in eerste instantie tot slachtoffers, maar de toegang is daar niet toe beperkt. In

principe kunnen ook verwanten, getuigen, derden en organisaties en zelfs plegers een melding doen omtrent grensoverschrijdend gedrag.

Het is niet noodzakelijk dat het grensoverschrijdend gedrag in het kader van een organisatie wordt gesteld, het is voldoende dat er een rechtstreekse link is met een bepaalde sector of organisatie. Op die manier wordt grensoverschrijdend gedrag door bijvoorbeeld een freelance fotograaf of door een student op kot niet uitgesloten bij het toepassingsgebied van het decreet.

Organisaties is een ruim begrip waarmee ook ondernemingen, instellingen, voorzieningen,... worden gevat.

Het toepassingsgebied van het meldpunt AJH is bewust ruim omschreven. Aangezien het meldpunt net maximaal complementair aan bestaande meldpunten en initiatieven wil werken, moet voorkomen worden dat er opnieuw leemten gecreëerd worden. Dat wil echter niet zeggen dat er op basis van elke melding automatisch een volledig traject zal worden gestart. Een warme doorverwijzing is, na een vraag- en aanbodverheldering, ook mogelijk. Als de melder dit wenst, kan hij/zij warm worden toegeleid naar een passend aanbod zoals een CAW, lotgenotengroep, politie,... Afhankelijk van de noden van de melder worden de contactgegevens van relevante diensten bezorgd aan de melder, kan de dossierbehandelaar een afspraak maken voor de melder bij de dienst waarnaar verwezen wordt of kan gevraagd worden aan de dienst waarnaar verwezen wordt om actief contact te nemen met de melder.

Artikel 6

Artikel 6 bepaalt de werkingsprincipes van het meldpunt AJH.

Interne meldpunten worden door melders vaak ervaren als minder onafhankelijk. Er kunnen bij de behandeling van een melding door een intern meldpunt namelijk andere belangen dan die van de melder spelen, bijvoorbeeld die van de organisatie of personen met veel invloed in de organisatie. Vandaar de nood aan een onafhankelijk meldpunt. Het meldpunt en haar personeel heeft een sectoronafhankelijke en sectoroverschrijdende bevoegdheid.

Het meldpunt vertrekt vanuit de noden van de melder. Het aanbod verloopt vraaggestuurd, op maat en op het tempo van de melder. Na elke melding volgt een uitgebreide vraagverheldering. Op basis van de specifieke vragen van een melder wordt het passende aanbod besproken met de melder. Samen met de melder wordt een actieplan opgemaakt en wordt beslist welk aanbod het best een antwoord kan bieden op de vragen van de melder. Dat kan een aanbod zijn dat door het meldpunt wordt geboden, maar evenzeer een extern aanbod of een combinatie van beide.

Aangezien het meldpunt vertrekt vanuit de noden van de melder, kan een melder ook anoniem melden. Anonimiteit wordt gerespecteerd, maar gaat wel gepaard met een beperking van de mogelijkheden in het aanbod. Om te kunnen bemiddelen bijvoorbeeld, is het noodzakelijk dat de identiteit van het slachtoffer bekend is. Het is immers de bedoeling om in overleg te treden met de pleger of organisatie waar het gedrag heeft plaatsgevonden.

De veiligheid van de slachtoffers of potentiële slachtoffers staat centraal. Als een (potentieel) slachtoffer actueel en/of acuut gevaar loopt, kan het meldpunt acties ondernemen, door bijvoorbeeld politie in te schakelen of een organisatie (al dan niet anoniem) op de hoogte te brengen van de melding. Ook als er kans is dat er in de toekomst andere personen slachtoffer kunnen worden van eenzelfde vermeende plegger of eenzelfde situatie, kan het meldpunt acties ondernemen, dit steeds conform bestaande meldrechten (bv. artikel 458bis Sw. of de noodtoestand) en de hulpverleningsplicht (o.b.v. artikel 422bis Sw.).

Het aanbod van het meldpunt is aanvullend bij het reeds bestaande aanbod van bijvoorbeeld hulpverlening, hulplijnen, koepelorganisaties, inspectiediensten, openbare instellingen, mensenrechteninstellingen en interne meldpunten. Het is de bedoeling om maximaal complementair te zijn en elkaars aanbod aan te vullen. Hiervoor worden de nodige samenwerkingsafspraken gemaakt. Het is dan ook niet de bedoeling om de reeds bestaande interne meldpunten te vervangen, deze verzekeren immers de laagdrempeligheid voor slachtoffers. Het meldpunt zal de melder gericht verwijzen naar een intern meldpunt als dat aangewezen is én als de melder hiermee akkoord gaat. Het meldpunt kan ondersteunend optreden bij een verwijzing en de sectorspecifieke trajecten ook opvolgen. Ook naar hulpverlening en/of hulplijnen wordt doorverwezen indien dat aangewezen is, wanneer de melders bijvoorbeeld nood hebben aan een langdurig therapeutisch traject. Omgekeerd kunnen hulpverlening en hulplijnen ook doorverwijzen naar het meldpunt wanneer ze bijvoorbeeld geconfronteerd worden met een slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag dat nood heeft aan een gesprek met de organisatie waar het gedrag gepleegd is.

Artikel 7

In artikel 7 worden de minimale opdrachten van het meldpunt AJH opgesomd.

De eerste opdracht betreft het individueel aanbod naar de individuele melder toe. Deze opdracht omvat 7 deelopdrachten die in het tweede lid worden toegelicht. Deze deelopdrachten vormen een overzicht van alle mogelijke dienstverlening die aangeboden kan worden door het meldpunt AJH. In de praktijk wordt samen met de melder gekeken welke dienstverlening het best tegemoet komt aan de noden van de melder. Daarbij wordt ook gekeken naar dienstverlening van andere organisaties.

De deelopdrachten worden lineair en consecutief voorgesteld. In de praktijk verloopt het aanbod uiteraard eerder circulair. Zo kan in één gesprek bijvoorbeeld zowel vraagverheldering, aanbodverheldering als erkenning zitten.

Vraagverheldering beoogt het verhaal van de melder, de vragen, de verwachtingen en de stappen die de melder al zette, zo uitgebreid mogelijk in beeld te brengen.

Het verhelderen van het aanbod brengt de mogelijke vervolgstappen en het passende aanbod in kaart (ook het aanbod van andere diensten) en houdt ook in dat samen met de melder wordt besproken welke stappen de melder verder wil zetten.

Het bieden van een ondersteunend en erkennend gesprek beoogt de melder op verhaal te laten komen, en te ordenen of herordenen wat er gebeurd is. Via deze gesprekken wordt erkenning gegeven voor wat gebeurd is, wordt psychische ondersteuning geboden en kunnen mogelijke andere oplossingen besproken worden.

Het bieden van ondersteuning en/of opvolging van een melding en de daaropvolgende procedure binnen een specifieke sector of organisatie, betreft in eerste instantie een begeleiding van de individuele melder. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat er wel een sectorspecifieke procedure bestaat, maar dat de melder die niet kent of dat er al zo een procedure loopt maar dat de melder niet tevreden is van het verloop ervan. Vanuit het meldpunt kan de melder, als die dat wenst, dan ondersteund worden in het verder verloop van het traject. Alles verloopt op maat en op het tempo van de melder.

Het bieden van warme doorverwijzing houdt in dat wanneer een ander aanbod beter aansluit bij de vraag van de melder en als de melder hiermee akkoord gaat, hij/zij kan worden toegeleid naar een passend hulpaanbod zoals een CAW, lotgenotengroep, politie,... Afhankelijk van de noden van de melder worden contactgegevens bezorgd aan de melder, kan de dossierbehandelaar een afspraak maken voor de melder bij de dienst waarnaar verwezen wordt of kan gevraagd worden aan de dienst waarnaar verwezen wordt om actief contact te nemen met de melder. Mits uitdrukkelijke toestemming van de melder kan info-overdracht plaatsvinden zodat de melder niet alles opnieuw moet vertellen.

Er kan een kortdurend psychologisch ondersteunend traject worden aangeboden. Dit houdt in dat tijdens het verhelderend van de vraag, het aanbod en het doorlopen van een ondersteunend traject bij het meldpunt professionele, kortdurende en generalistische psychologische hulp kan geboden worden bij lichte tot matig ernstige klachten met oog op de-escalatie.

Via het juridisch consult zal bekeken worden of en welke mogelijkheden er zijn op het vlak van gerechtelijke en/of tuchtrechtelijke procedures, zonder de rol van advocaat op te nemen.

Via een herstelgesprek kan een slachtoffer in een vertrouwelijke sfeer met de betrokkenen (vermeende plegger, betrokken organisatie) in dialoog gaan. Via de methodiek van herstelgericht bemiddelen wordt een persoonlijk en/of professioneel herstel beoogd.

In artikel 7 wordt verder bepaald wanneer een melding onontvankelijk is. De melder zal in dit geval warm worden doorverwezen zodat hij niet in de kou blijft staan.

De tweede opdracht betreft het verstrekken van beleidsadviezen aan en opvolgen en ondersteunen van organisaties die betrokken zijn bij meldingen van grensoverschrijdend gedrag, dit op basis van expertise en casusbehandeling. Zo kan het meldpunt een organisatie bijvoorbeeld ondersteunen in het uitwerken, implementeren en bijsturen van een integriteitsbeleid.

Hiermee worden zowel algemene adviezen bedoeld die naar alle gelijkaardige organisaties en in kopie aan de bevoegde administraties en minister worden rondgestuurd, als specifieke adviezen aan de in een melding betrokken organisatie over haar beleid rond grensoverschrijdend gedrag en de sectorspecifieke procedures.

De coördinator is bevoegd voor de inhoud van de beleidsadviezen waardoor de onafhankelijkheid van de beleidsadviezen wordt verzekerd.

Artikel 8

Een maximale toegang tot informatie is noodzakelijk voor het meldpunt om haar bevoegdheden te kunnen uitoefenen. Naar analogie met het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut vertaalt dit artikel deze vereiste door te voorzien dat het meldpunt in het kader van haar bevoegdheden personen kan horen en alle nodige informatie en documentatie kan inwinnen voor zover dat redelijkerwijze nodig is om haar bevoegdheden uit te oefenen.

Het meldpunt kan ter plaatse gaan bij overheden, openbare instellingen en organisaties.

Deze personen die gevraagd worden informatie en documentatie over te leggen zijn ten aanzien van het meldpunt ontheven van hun plicht tot geheimhouding in verband met feiten waarvan zij kennis hebben en gegevens waarover zij beschikken door hun staat of beroep, met uitzondering van die welke door het medisch geheim beschermd.

Deze bepaling heeft geen impact op de reeds bestaande concepten zoals het gedeeld beroepsgeheim, de noodtoestand en het gezamenlijk beroepsgeheim. Deze blijven van toepassing.

Voor bepaalde sectoren, zoals de zorg- en welzijnssector, bestaan er inspectiediensten. De Vlaamse Regering kan bepalen hoe de samenwerking met betrekking tot het inwinnen van informatie met de betreffende inspectiediensten kan verlopen.

Artikel 9

Artikel 9, eerste lid regelt het bezorgen van beleidsadviezen zoals voorzien in artikel 7, eerste lid, 2°. De beleidsadviezen moeten schriftelijk worden bezorgd aan de organisatie in kwestie. Dit kan eventueel via e-mail. In dat geval zal het aangewezen zijn om met ontvangstbevestiging te werken zodat de datum van ontvangst van het advies vaststaat. In bepaalde gevallen, bijvoorbeeld indien het een zwaarwichtig advies betreft, kan overwogen worden om het advies aangetekend te versturen met het oog op het vaststellen van de datum.

Een kopie van het advies wordt bezorgd aan de administratie en de minister bevoegd voor het beleidsdomein waar de betreffende organisatie onder valt. Individuele casussen vallen onder het beroepsgeheim en worden bijgevolg niet bezorgd aan leden van de Vlaamse Regering.

Na een termijn van één jaar na ontvangst van het beleidsadvies, vermeld in het eerste lid, rapporteert de organisatie aan het meldpunt AJH en in kopie aan de administratie en de minister die bevoegd is voor het beleidsdomein waar de organisatie in kwestie onder valt, over de wijze waarop ze aan het beleidsadvies zijn tegemoetgekomen.

Voor bepaalde sectoren, zoals de zorg- en welzijnssector, bestaan er inspectiediensten. De Vlaamse Regering kan bepalen hoe de samenwerking rond de werking van deze beleidsadviezen met de betreffende inspectiediensten kan verlopen.

Artikel 10

In artikel 10, §1 worden de mogelijkheden benoemd wanneer er reeds een traject loopt bij een andere instantie. Zeker indien er reeds een strafrechtelijk onderzoek loopt, is het belangrijk om de rollen van de verschillende betrokkenen duidelijk af te bakenen.

Om overlappende trajecten te vermijden, zal het meldpunt AJH steeds in de mate van het mogelijke nagaan of er reeds een traject lopende is bij een andere instantie. Als dat het geval is, zal het meldpunt AJH er vanuit het beginsel van complementariteit, over moeten waken dat zij geen aanbod doet naar de melder waarvoor de andere instantie reeds een aanbod kan doen. Het meldpunt AJH zal wel nog steeds haar opdrachten kunnen uitvoeren waarvoor die andere instantie niet bevoegd is. Indien er bijvoorbeeld reeds een tuchtprocedure loopt bij een tuchtorgaan, zal het meldpunt AJH wel nog steeds een erkenningsgesprek met de melder kunnen voeren. Het tuchtorgaan zal immers niet instaan voor dergelijke gesprekken.

Bij een reeds lopend strafrechtelijk onderzoek is terughoudendheid van het meldpunt aangewezen. Acties, met uitzondering van acties naar de melder toe, zullen, met akkoord van de melder, worden afgestemd met het openbaar ministerie. Het meldpunt wil immers niet interfereren in een onderzoek. Zo zullen er bijvoorbeeld geen herstelgesprekken worden opgestart met een vermeende pleger. Erkenningsgesprekken of ondersteunende gesprekken zijn wel mogelijk. Daarbij is immers geen contact met de organisatie en/of vermeende pleger en dus geen interferentie met een strafrechtelijk onderzoek.

Als het slachtoffer dit wenst, zal in geval van een lopend strafrechtelijk onderzoek of een lopende strafrechtelijke procedure Moderator vzw worden ingeschakeld voor gerechtelijke bemiddeling. Moderator vzw is immers door de federale minister van Justitie erkend als bemiddelaar in het kader van slachtoffer-dader bemiddeling op basis van artikel 554, §1 van het Wetboek van Strafvordering. Moderator vzw wordt hiertoe gesubsidieerd door de Vlaamse overheid op basis van het Besluit van de Vlaamse Regering van 15 februari 2019. Op die manier werken het meldpunt en Moderator vzw op complementaire wijze.

Wanneer er geen strafrechtelijk onderzoek of strafrechtelijke procedure lopende is, zullen de herstelgesprekken door de dossierbehandelaars van het meldpunt worden opgenomen. Er is dan ook geen sprake van enige overlapping tussen het meldpunt en Moderator vzw.

Alle documentatie in het kader van herstel- of bemiddelingsgesprekken is vertrouwelijk. Zo wordt een veilige ruimte gecreëerd om te spreken over de feiten en de gevolgen ervan.

Artikel 11

Om een sterk beleid inzake grensoverschrijdend gedrag te kunnen voeren, is informatie vanuit het meldpunt AJH onontbeerlijk. Het meldpunt AJH zal namelijk over veel informatie omtrent grensoverschrijdend gedrag beschikken en is derhalve ideaal geplaatst om beleidsaanbevelingen hieromtrent te doen. Daarom wordt in artikel 11 de verplichting ingeschreven om jaarlijks een rapport met beleidsaanbevelingen te bezorgen aan de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement.

Omwille van de onafhankelijkheid van het VMRI zullen het meldpunt AJH en het VMRI niet systematisch gezamenlijk beleidsaanbevelingen doen. Dit artikel creëert de mogelijkheid voor het meldpunt AJH om beleidsaanbevelingen te doen, maar sluit niet uit dat beleidsaanbevelingen ook gezamenlijk kunnen worden uitgebracht.

Concrete afspraken hieromtrent kunnen verder worden uitgewerkt in een samenwerkingsprotocol.

Artikel 12

Artikel 12 voorziet de mogelijkheid voor het meldpunt AJH om met vrijwilligers te werken.

Artikel 13

In het kader van de werking van het meldpunt AJH zullen er persoonsgegevens worden verwerkt. Dit artikel biedt onder meer een rechtsgrond voor de personeelsleden van het Agentschap Justitie en Handhaving om persoonsgegevens te mogen verwerken. De finaliteit van de verwerking van de persoonsgegevens wordt bepaald, met name de realisatie van de doelstelling van het meldpunt. Enkel voor zover het noodzakelijk is om deze te realiseren, kunnen persoonsgegevens worden verwerkt.

Daarnaast worden ook de types persoonsgegevens opgelijst, die binnen het meldpunt kunnen worden verwerkt, de personen waarvan deze gegevens kunnen worden verwerkt en worden ook de wijzen bepaald waarop de persoonsgegevens kunnen worden verwerkt.

De rechtmatigheidsgronden van de verwerking van persoonsgegevens worden opgesomd, met name:

- Artikel 6, eerste lid, e) van de AVG: de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen;

- Artikel 9, eerste lid, g) van de AVG: de verwerking is noodzakelijk om redenen van zwaarwegend algemeen belang;
- Artikel 10 van de AVG: persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen mogen op grond van artikel 6, lid 1, alleen worden verwerkt onder toezicht van de overheid of indien de verwerking is toegestaan bij Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke bepalingen die passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen bieden.

Dat er sprake is van (zwaarwegend) algemeen belang is duidelijk op basis van de finaliteit van het meldpunt, met name het beschermen van slachtoffers en potentiële slachtoffers en het bevorderen van persoonlijk en professioneel herstel van melders.

Het Agentschap Justitie en Handhaving treedt op als verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens binnen het meldpunt AJH.

De regels omtrent de bewaring van de persoonsgegevens worden vastgelegd. Sowieso geldt het principe van de minimale gegevensverwerking, waardoor persoonsgegevens niet langer dan noodzakelijk mogen worden bewaard. De maximale bewaartermijn wordt vastgelegd op tien jaar vanaf het afsluiten van het dossier. Deze bewaartermijn is noodzakelijk zodat er gedurende 10 jaar na het afsluiten van het dossier nog inzage kan zijn in het dossier wanneer er bijvoorbeeld nieuwe meldingen over eenzelfde organisatie/persoon binnenkomen of indien de melder nieuwe feiten wil melden of zijn/haar dossier wil inkijken in het kader van verdere gerechtelijke of tuchtprocedures.

Met het oog op rapportering kunnen dossiers geanonimiseerd worden. Het is immers interessant om in het kader van beleidsondersteuning te beschikken over bijvoorbeeld geaggregeerde en anonieme gegevens. Op die manier kunnen er bepaalde trends worden vastgesteld en opgevolgd, zonder dat hierbij kan worden achterhaald om welke individuele personen het gaat. Aangezien de identiteit van de betrokkenen niet kan worden afgeleid, gaat het niet langer om persoonsgegevens, en zijn de bepalingen daaromtrent, zoals bijvoorbeeld de bewaartermijn, niet van toepassing.

Artikel 14

Dit artikel bevestigt de toepasselijkheid van de geheimhoudingsplicht, vermeld in artikel 458 van het Strafwetboek. Het is immers belangrijk dat het meldpunt een veilige omgeving vormt waar een melder erop kan vertrouwen dat hij in alle vrijheid informatie kan delen die vertrouwelijk blijft.

Vertrouwen tussen melder en dossierbehandelaar van het meldpunt is de hoeksteen van elke zorgverlening. Zonder beroepsgeheim en vertrouwen kan er geen sprake zijn van zorgverlening. De kans bestaat dan immers dat een melder geen hulp of ondersteuning meer zal zoeken of sommige dingen niet (meer) zal durven zeggen tegen de dossierbehandelaar. De kans bestaat dus dat de melder het vertrouwen zou verliezen in een dossierbehandelaar, indien deze niet gehouden zijn tot de geheimhoudingsplicht, vermeld in artikel 458 van het Strafwetboek.

De personeelsleden van het Agentschap Justitie en Handhaving vallen onder het toepassingsgebied van artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering dat stelt dat iedere overheid, openbare officier of ambtenaar die in de uitoefening van zijn ambt kennis krijgt van een misdrijf of wanbedrijf, verplicht is daarvan aangifte te doen aan het parket. Volgens een meerderheidsstrekking in de rechtsleer primeert de geheimhoudingsplicht op de ambtelijke aangifte. De aangifteplicht is 'slechts' een morele verplichting. In tegenstelling tot de schending van het beroepsgeheim, wordt de niet-nakoming van de aangifteplicht niet strafrechtelijk gesanctioneerd. Aangezien het vertrouwen tussen een dossierbehandelaar van het meldpunt en zijn cliënt tot de essentie van de zorgverlening behoort, dreigt minstens de vertrouwensrelatie te worden ondermijnd als een dossierbehandelaar steeds een aangifte zou moeten doen van een misdrijf waarvan hij in de uitoefening van zijn beroep kennis krijgt.

Artikel 15

Het is van belang dat het voor personen die in aanraking komen met het meldpunt, duidelijk is wat met hun persoonsgegevens gebeurt. Concreet zou dit er kunnen in bestaan dat het Agentschap Justitie en Handhaving in haar privacyverklaring opneemt op welke wijze zij persoonsgegevens verwerkt in het kader van de werking van het meldpunt. Ook zal er moeten worden aangegeven op welke wijze de AVG-rechten zullen worden nageleefd.

Artikel 16

Met het oog op optimalisatie van het beleid inzake grensoverschrijdend gedrag is het aangewezen de definitie die dit ontwerpdecreet vooropstelt, te gebruiken voor de hele Vlaamse overheid en haar sectoren. Iedere keer de terminologie 'grensoverschrijdend gedrag' wordt gebruikt – zoals in regelgeving, interne documenten, brochures, websites, etc. – zal voor de omschrijving van grensoverschrijdend gedrag minstens naar de definitie, opgenomen in dit ontwerpdecreet, worden verwezen. Ieder beleidsdomein kan hierbij nog steeds eigen accenten leggen.

Artikel 17

Artikel 17 bevat een uitzondering op de geheimhoudingsplicht en de voorwaarden daartoe. Op deze manier wordt decretaal een grond voorzien om de geheimhoudingsplicht te doorbreken. Iemand kan immers enkel vertrouwelijke informatie bekend maken wanneer hij zich kan beroepen op een uitzondering op het beroepsgeheim.

De geheimhoudingsplicht bewaakt de toegangspoort tot een vertrouwensfunctie. Het beschermt de individuele melder en bestaat ook in het belang van de samenleving als geheel. Toch is de geheimhoudingsplicht niet absoluut en moet of kan het belang dat de melder, de samenleving en de beroepsbeoefenaar heeft bij het geheimhouden van de informatie aan de kant geschoven worden wanneer een hoger belang zich aandient. De veiligheid of integriteit van personen wordt als dergelijk belang algemeen erkend.

De finaliteit van de melding bij het meldpunt door een persoon die gehouden is tot een geheimhoudingsplicht, is de bescherming van de fysieke of psychische integriteit van een slachtoffer door op een efficiënte manier de nodige ondersteuning te kunnen aanbieden.

Het doorbreken van de geheimhoudingsplicht heeft steeds een subsidiair karakter. Enkel indien de geheimhoudingsplichtige de integriteit van het slachtoffer niet zelf of met behulp van anderen kan garanderen, is de uitzondering op het beroepsgeheim toegestaan. Het doorbreken van het beroepsgeheim moet immers op de minst ingrijpende manier gebeuren. Kan iemand zelf de nodige ondersteuning verlenen, dan moet hij daaraan voorrang geven.

Daar de fysieke integriteit van een persoon als het hoogste belang binnen onze rechtsorde wordt beschouwd, aanvaardde het Hof van Cassatie dat een schending van het beroepsgeheim gerechtvaardigd is wanneer het de enige manier is om het recht op fysieke integriteit van andere personen te vrijwaren.

Artikel 18

Artikel 18 voegt een aantal noodzakelijke definities toe aan artikel 3 van het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut naar aanleiding van de rol die het VMRI opneemt in het Vlaams Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag.

Artikel 19

Via artikel 19 wordt een zin toegevoegd aan artikel 6, tweede lid, van het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut om te benadrukken dat het Vlaams Mensenrechteninstituut, in de hoedanigheid van gelijkheidsorgaan, ook deel uitmaakt van het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag.

Artikel 20

Via artikel 20 wordt artikel 9 van het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut aangevuld met een tweede en derde lid. Er wordt bepaald dat het VMRI een afschrift kan bezorgen van adviezen, aanbevelingen, voorstellen en verslagen aan de minister bevoegd voor het betrokken beleidsdomein en de minister bevoegd voor gelijke kansen. Conform de Principes van Parijs heeft het VMRI een belangrijke en onafhankelijke beleidsadviserende rol. Het behoort tot de autonomie van het VMRI om te beoordelen wanneer dit afschrift wenselijk en noodzakelijk is. Daarnaast wordt bepaald dat indien een advies, aanbeveling, voorstel of verslag betrekking heeft op een mogelijke discriminatie, de organisatie aan wie het is gericht, rapporteert over de wijze waarop men aan het advies is tegemoetgekomen. Daarin wordt minstens aangehaald welke acties er per aanbeveling uit het advies zijn genomen, zowel op korte als op lange termijn, wat de reeds behaalde resultaten zijn en wat de nog geplande acties zijn. Deze rapporteringsverplichting stelt het VMRI in staat na te gaan wat er werd ondernomen naar aanleiding van de adviezen. Met deze maatregel beoogt de decreetgever bij te dragen aan de autoriteit en de doeltreffendheid van het VMRI.

Artikel 21

Via artikel 21 wordt een artikel nieuw artikel 13/1 ingevoegd in het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut. In dit decreet, dat de werking van het Vlaams Mensenrechteninstituut regelt, wordt een onderscheid gemaakt tussen een klacht (artikel 13) en een melding (artikel 12). Het nieuw ingevoegde artikel 13/1artikel bepaalt op welke manier een melding, of klacht, , die ook kan worden beschouwd als een melding over grensoverschrijdend gedrag wordt behandeld. Het VMRI beoordeelt in onderling overleg met de klager of melder of met het meldpunt AJH, of het wenselijk is om die klacht of melding, al dan niet gezamenlijk te behandelen. Wanneer er een gezamenlijke behandeling van een klacht of melding plaatsvindt, kan de melder of de klager bijvoorbeeld beroep doen op bemiddeling en een eventueel sluitstuk via de geschillenkamer van het VMRI en daarnaast ook nog een kortdurend psychologisch ondersteunend traject volgen bij het meldpunt AJH. Indien een melding of klacht door zowel het meldpunt AJH als het VMRI wordt opgenomen, geven zij, met het oog op een complementaire en efficiënte aanpak, inzage in mekaars dossier en stemmen zij op regelmatige basis af.

Artikel 22

Via artikel 22 wordt een vierde lid toegevoegd in artikel 16, §6, van het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut. De oordelen van de geschillenkamer zijn openbaar. Een van de maatregelen die de geschillenkamer kan nemen is om ook een afschrift van het oordeel te bezorgen aan de ministers bevoegd voor gelijke kansen en voor het betrokken beleidsdomein waarop het oordeel betrekking heeft, bijvoorbeeld onderwijs. Het komt de geschillenkamer van het VMRI toe te beoordelen wanneer dit wenselijk is. Conform de Principes van Parijs heeft het VMRI ook een beleidsadviserende rol. Het delen van een oordeel over discriminatie kan bijdragen aan sensibilisering en bewustwording van het beleid omtrent het voorkomen en bestrijden van discriminatie.

Artikel 23

Via artikel 23 wordt 18 van het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut aangevuld met een tweede en derde lid. De geschillenkamer kan aanbevelingen formuleren in een oordeel. Wanneer dergelijke aanbevelingen zijn geformuleerd, zal de verweerder moeten rapporteren omtrent de wijze waarop ze aan deze aanbevelingen zijn tegemoetgekomen. Daarin wordt minstens aangehaald welke acties er per aanbeveling zijn genomen, zowel op korte als op lange termijn, wat de reeds behaalde resultaten zijn en wat de nog geplande acties zijn. Deze rapporteringsverplichting stelt de geschillenkamer, en bij uitbreiding, het VMRI, in staat na te gaan wat er op langere termijn werd ondernomen naar aanleiding van deze aanbevelingen. Met deze maatregel beoogt de decreetgever bij te dragen aan de autoriteit en de doeltreffendheid van de handhaving van het antidiscriminatiebeleid door de geschillenkamer van het VMRI.

De geschillenkamer kan daarnaast ook een afschrift bezorgen van een oordeel en bijhorende aanbevelingen, alsook de opvolging van het oordeel aan de minister bevoegd voor gelijke kansen. Het oordeel en bijhorende aanbevelingen kunnen niet

alleen relevant zijn voor de betrokken partijen, maar ook voor het Vlaamse beleid. Conform de Principes van Parijs heeft het VMRI een belangrijke en onafhankelijke beleidsadviserende rol. Het behoort tot de autonomie van de geschillenkamer van het VMRI om te beoordelen wanneer dit afschrift wenselijk en noodzakelijk is.

Artikel 24

Via artikel 24 wordt artikel 22 van het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut gewijzigd om de toegang tot informatie voor het VMRI te verbeteren via de mogelijkheid tot het opleggen van dwingende termijnen om een verzoek tot informatie of documentatie te beantwoorden alsook de mogelijkheid om ter plaatse te gaan zowel overheden en openbare instellingen als bij andere organisaties. Onder organisaties kunnen ook ondernemingen, instellingen, en diensten worden begrepen. Deze maximale toegang is namelijk cruciaal voor de uitoefening van de bevoegdheden van het VMRI. De Principes van Parijs schrijven voor dat een mensenrechteninstelling in voldoende mate informatie moet kunnen opvragen.³

Er wordt tevens een vijfde lid toegevoegd om te zorgen dat noodzakelijke vertrouwenspersonen die in deze hoedanigheid kennis nemen van feiten en gegevens die betrekking hebben op intimidatie of seksuele intimidatie als vermeld in artikel 17 van het decreet van 10 juli 2008 dit kunnen doorgeven aan het VMRI, door ze van hun geheimhoudingsplicht te ontheffen.

Artikel 25

Via artikel 25 wordt in artikel 23 van hetzelfde decreet een vierde lid toegevoegd dat voorziet in een het opzetten van een structurele samenwerking tussen het VMRI en het meldpunt AJH in kader van het Vlaams Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag. Deze samenwerking wordt vormgegeven in een samenwerkingsprotocol waarin, onder meer, afspraken gemaakt worden over het doorsturen van meldingen en klachten en de jaarlijkse rapportage.

³ *“Hear any person and obtain any information and any documents necessary for assessing situations falling within its competence”* Zie ook General Observations of the Sub-Committee on Accreditation, adopted by the GANHRI Bureau at its Meeting held in Geneva on 21 February 2018, 7 en 43: *“[...] provide the authority to [...] obtain statements or documents in order to assess situations raising human rights issues; authorize unannounced and free access to inspect and examine any public premises, documents, equipment and assets without prior written notice; [they] should authorized to fully investigate all alleged human rights violations, regardless of which State officials are responsible. This should include the ability to have unannounced and unimpeded access to inspect and examine any public premises, documents, equipment and assets without prior written notice. Although the authority of NHRIs to undertake such an investigation may be restricted for national security reasons, such restriction should not be unreasonably or arbitrarily applied and should be exercised under due process.”*

Artikel 26

Via artikel 26 wordt in artikel 28 van het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut wijzigingen gebracht in kader van de verwerking van persoonsgegevens. Zo worden er wijzigingen aangebracht aan het type persoonsgegevens dat het VMRI kan verwerken alsook de maximale bewaartermijnen. Deze worden voortaan vastgelegd op tien jaar vanaf het afsluiten van het dossier. Deze bewaartermijn is nodig zodat er gedurende 10 jaar na het afsluiten van het dossier nog inzage kan zijn in het dossier wanneer er bijvoorbeeld nieuwe meldingen of klachten over eenzelfde organisatie/persoon binnen komen of indien de melder nieuwe feiten wil melden of zijn/haar dossier wil inkijken in het kader van verdere gerechtelijke of tuchtprocedures.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en
Gelijke Kansen,

Gwendolyn RUTTEN

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en
Toerisme,

Zuhal DEMIR